

Dosarul nr. 2r-15/20

Prima instanță: Judecătoria Bălți, sediul Central (Jud: A. Roșca)

Instanța de apel: Curtea de apel Bălți (Jud: I. Grosu, A. Garbuz, A. Ciobanu)

ÎNCHEIERE

22 ianuarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul

Judecătorii

Maria Ghervas

Victor Burduh

Nina Vascan

examinând recursul declarat de către Ecaterina Povari,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea
Municipală „Gospodăria Locativ Comunală Bălți” împotriva Ecaterinei Povari cu
privire la încasarea datoriei,

împotriva încheierii din 08 noiembrie 2019 a Curții de Apel Bălți, prin care
s-a restituit cererea de apel depusă de Ecaterina Povari,

c o n s t a t ă :

La 21 mai 2019, ÎM „Gospodăria Locativ Comunală Bălți” a depus cerere de
chemare în judecată împotriva Ecaterinei Povari cu privire la încasarea datoriei.

ÎM „Gospodăria Locativ Comunală Bălți” a solicitat încasarea din contul
Ecaterinei Povari a datoriei în sumă de 23312,20 lei și a taxei de stat în sumă de
699,36 lei.

Prin hotărârea din 02 august 2019 a Judecătoriei Bălți, sediul Central s-a admis
parțial acțiunea înaintată de ÎM „Gospodăria Locativ Comunală Bălți”.

S-a dispus încasarea din contul Ecaterinei Povari în beneficiul ÎM „Gospodăria
Locativ Comunală Bălți” a datoriei în sumă de 23312,20 lei și a taxei de stat în sumă
de 699,36 lei.

La 23 august 2019, Ecaterina Povari a declarat apel, solicitând admiterea cererii
de apel, scutirea de la plata taxei de stat, casarea hotărârii din 02 august 2019 a
Judecătoriei Bălți, sediul Central, cu restituirea cauzei spre rejudecare.

Prin încheierea din 14 octombrie 2019 a Curții de Apel Bălți s-a admis cererea
Ecaterinei Povari cu privire la scutirea de la plata taxei de stat și s-a scutit apelanta
de plata taxei de stat în sumă de 524,52 lei. Nu s-a dat curs cererii de apel și s-a
comunicat apelantei despre necesitatea prezentării la Curtea de Apel Bălți a
traducerii în limba română a cererii de apel, în copii pentru toți participanții la
proces, fiindu-i stabilit termen până la 05 noiembrie 2019, ora 16:00. S-a explicat
Ecaterinei Povari că în cazul în care nu va înlătura neajunsurile menționate, cererea
de apel nu va fi considerată depusă și va fi restituită.

Prin încheierea din 08 noiembrie 2019 a Curții de Apel Bălți s-a restituit cererea de apel depusă de Ecaterina Povari, din motiv că apelanta nu a prezentat traducerea în limba română la apelului.

La 26 noiembrie 2019, Ecaterina Povari a declarat recurs împotriva încheierii din 08 noiembrie 2019 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii contestate, cu restituirea cauzei spre rejudecare.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) din Codul de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Examinând temeiurile recursului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a restitui cererea de recurs depusă de Ecaterina Povari, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 426¹ alin. (1), lit. b¹) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs este în drept să restituie recursul împotriva încheierii dacă: cererea de recurs nu corespunde prevederilor art. 437 alin. (1).

În speță se atestă că, la 21 mai 2019, ÎM „Gospodăria Locativ Comunală Bălți” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ecaterinei Povari cu privire la încasarea datoriei.

Prin hotărârea din 02 august 2019 a Judecătorei Bălți, sediul Central s-a admis parțial acțiunea înaintată de ÎM „Gospodăria Locativ Comunală Bălți” (f.d. 18, 25-26).

La 23 august 2019, Ecaterina Povari a declarat apel, solicitând admiterea cererii de apel, scutirea de la plata taxei de stat, casarea hotărârii din 02 august 2019 a Judecătorei Bălți, sediul Central, cu restituirea cauzei spre rejudecare (f.d. 24).

Prin încheierea din 14 octombrie 2019 a Curții de Apel Bălți s-a admis cererea Ecaterinei Povari cu privire la scutirea de la plata taxei de stat și s-a scutit apelanta de plata taxei de stat în sumă de 524,52 lei. Nu s-a dat curs cererii de apel și s-a comunicat apelantei despre necesitatea prezentării la Curtea de Apel Bălți a traducerii în limba română a cererii de apel, în copii pentru toți participanții la proces, fiindu-i stabilit termen până la 05 noiembrie 2019, ora 16:00. S-a explicat Ecaterinei Povari că în cazul în care nu va înlătura neajunsurile menționate, cererea de apel nu va fi considerată depusă și va fi restituită (f.d. 30-32).

Iar, prin încheierea din 08 noiembrie 2019 a Curții de Apel Bălți s-a restituit cererea de apel depusă de Ecaterina Povari, din motiv că apelanta nu a prezentat traducerea în limba română la apelului (f.d. 38-39).

Instanța de recurs observă că recurenta a Ecaterina Povari a depus la Curtea Supremă de Justiție cererea de recurs în limba rusă. De altfel, acest fapt intervine după ce Curtea de Apel Bălți a refuzat să primească în procedură cererea de apel redactată în aceeași limbă.

Astfel, potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, dreptul de acces la instanță nu este unul absolut și se poate preta la limitări; acestea sunt implicit admise, deoarece dreptul de acces „prin natura sa, presupune reglementarea sa de către stat, reglementare care poate varia în timp și spațiu, în concordanță cu nevoile și resursele comunității și ale indivizilor” (a se vedea Stanev vs Bulgaria (Marea Cameră), 17 ianuarie 2012, parag. 230; Pasquiuni vs San Marino, 2 mai 2019, parag. 156).

Condițiile de admisibilitate a unei căi de atac pot fi aplicate dacă nu reduc substanța dreptului de acces la un tribunal, și, în special, dacă ele urmăresc un scop legitim și dacă există o legătură rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul care trebuie îndeplinit (a se vedea Sultan vs Republica Moldova, 5 iunie 2018, parag. 24; Graciova vs Republica Moldova, 24 ianuarie 2019, parag. 23 – 24). Limitările într-o cale extraordinară de atac pot fi mai stricte decât cerințele instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, inter alia, Miessen vs Belgia, 16 octombrie 2016, parag. 64; Samardžić vs Croația, 20 iulie 2017, parag. 28; Zubac vs Croația (Marea Cameră), 5 aprilie 2018, parag. 82).

Sub acest aspect, Colegiul menționează că, prin Hotărârea nr. 17 din 04 iunie 2018 a Curții Constituționale a Republicii Moldova a fost constatată desuetudinea Legii nr. 3465 din 01 septembrie 1989 cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești.

Curtea a notat că potrivit art. 74 alin. (1) din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017 cu privire la actele normative, efectul constatării desuetudinii unei legi presupune încetarea acțiunii sale, tot așa cum se întâmplă în cazul abrogării ei.

În conformitate cu art. 13 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova limba de stat a Republicii Moldova este limba moldovenească, funcționând pe baza grafiei latine.

Articolul 118 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova și art. 9 alin. (1) din Legea cu privire la organizarea judecătorească statuează că procedura judiciară se desfășoară în limba moldovenească.

Mai mult, Colegiul reține că prevederi similare celor constituționale precizate se conțin și în art. 24 alin. (1) din Codul de procedură civilă, conform căreia judecarea cauzelor civile în instanțele judecătorești se desfășoară în limba moldovenească.

Astfel, sensul autentic al normelor citate supra evocă principiul utilizării limbii oficiale, care impune o condiție ca judecarea cauzelor să aibă loc în limba oficială a statului. Or, recurenta având dreptul de acces la justiție, simultan, are obligația de a se conforma condițiilor de admisibilitate a unei căi de atac.

Suplimentar, instanța de recurs menționează că în cazul în care recurenta nu își permite și nu are posibilitate de a-și angaja un apărător pentru a formula și prezenta cererea de recurs în conformitate cu prevederile legale, legislația Republicii Moldova în materie de asistență juridică garantată de stat le oferă soluții suficiente. Articolul 15 din Legea nr. 198 din 26 iulie 2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat prevede că cetățenii Republicii Moldova, străinii și apatrizii beneficiază de asistență juridică garantată de stat indiferent de nivelul veniturilor lor și că ceilalți cetățeni care au nevoie de asistență juridică gratuită pot beneficia de aceasta, dacă îndeplinesc condițiile legale. Aceeași lege stabilește la articolele 25-28 procedura privind depunerea cererii de acordare a asistenței juridice calificate de către persoanele care pot beneficia de o asemenea asistență. Refuzul de acordare a asistenței juridice calificate trebuie să fie motivat și poate fi contestat în instanță de contencios administrativ în decursul a 15 zile lucrătoare de la comunicarea deciziei în acord cu art. 24 alin. (2) din Legea sus-citată (a se vedea similar Ivanova, citată, parag. 1).

Prin urmare, Colegiul învederează că recurenta a avut posibilitatea de a solicita asistență juridică garantată de stat pentru a formula cererea de recurs în condițiile și forma prevăzută de Codul de procedură civilă.

Din cele menționate rezultă că documentele procesuale judiciare se întocmesc în mod obligatoriu și în limba moldovenească. Cetățenii care nu posedă sau nu vorbesc limba de stat au dreptul să se exprime în limba maternă în cadrul procedurilor judiciare, chiar și în ipoteza în care cunosc limba de stat, fiind un beneficiu legal acordat acestora. Totodată, dreptul de a se exprima în limba maternă în cadrul procedurilor orale desfășurate în fața instanței judecătorești, include și dreptul de a întocmi și înainta în instanță acte de procedură sau alte cereri în această limbă, dar traduse și în limba de stat.

Instanțele de judecată nu se pot preocupa de traducerea cererilor înaintate instanței (de chemare în judecată, apel sau recurs) dintr-o altă limbă decât în limba de stat din simplul considerent că această pretinsă obligație depășește cadrul împuternicirilor de a înlăptui justiția în mod imparțial și echidistant. Obligația instanței de judecată este de a asigura participanții la proces să ia cunoștință de actele, de lucrările dosarului și să vorbească în judecată prin interpret, în cazul când nu cunosc limba de stat.

Pe această cale, Colegiul judiciar este de părere că depunerea cererii de recurs într-o altă limbă decât limba română a fost cauzată în întregime de comportamentul recurenteii, fiind încălcate obligațiile procedurale din articolul 56 alin. (3) și articolul 61 alin. (1) din Codul de procedură civilă. În esență, omisiunile procedurale ar fi putut fi evitate de la bun început și, ținând cont că acestea sunt, în principal, imputabile pentru recurentă, consecințele negative le revin tot ei (a se vedea Zubac, ibidem, parag. 121).

Din considerentele expuse supra și având în vedere că cererea de recurs depusă de Ecaterina Povari este redactată într-o altă limbă decât limba oficială a procesului și nu este însoțită de traducere, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a restitui recursul declarat, deoarece nu corespunde prevederilor art. 437 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 426¹, alin. (1), lit. b¹), alin. (2) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se restituie recursul declarat de către Ecaterina Povari împotriva încheierii din 08 noiembrie 2019 a Curții de Apel Bălți, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea Municipală „Gospodăria Locativ Comunală Bălți” împotriva Ecaterinei Povari cu privire la încasarea datoriei.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Maria Ghervas

Judecătorii

Victor Burduh

Nina Vascan